

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма
інтегрованого курсу соціальної і здоров'язберезувальної освітньої галузі
«Навички сталого розвитку: людина і добробут. 10–11 класи. Основний рівень»
для закладів загальної середньої освіти

(авт. Мандренко Ю. І., Пластун О. Л., Шевченко І. О.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 18.03.2026 № 484)

ВСТУПНА ЧАСТИНА

Модельна навчальна програма інтегрованого курсу соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі «Навички сталого розвитку: людина і добробут. 10–11 класи. Основний рівень» (далі Програма) побудована відповідно до Державного стандарту профільної середньої освіти (далі Державний стандарт), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2024 року № 851, Типової освітньої програми для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням (далі Типова освітня програма), затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 26 травня 2025 року № 765. Програма спрямована на реалізацію вимог до обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом для соціальної та здоров'язбережувальної галузі.

Курс покликаний сформувати в учнів / учениць цілісне уявлення про взаємозв'язок між людиною, суспільством, економікою та довкіллям, розкрити роль кожної особистості у збереженні природних ресурсів, розвитку спільнот і забезпеченні власного добробуту на засадах сталого розвитку.

Програма реалізує змістові лінії, пов'язані зі збереженням фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я людини, формуванням культури безпечної поведінки, екологічної свідомості та фінансової відповідальності як передумов особистого й суспільного добробуту.

Курс поєднує ідеї сталого розвитку, здорового способу життя та добробуту людини як взаємопов'язаних складників сучасного світу. Його зміст розкриває, як екологічні, економічні, соціальні та поведінкові чинники впливають на якість життя, безпеку, здоров'я та майбутнє людини, суспільства та планети в цілому.

Сталий розвиток — це сучасна концепція, що поєднує економічне зростання, соціальну рівність та збереження довкілля. Його головна мета — задовольняти потреби нинішнього покоління, не обмежуючи можливостей майбутніх, створюючи гармонійний баланс між економічною, соціальною та екологічною сферами задля довготривалого добробуту суспільства.

Здоров'я, добробут і сталий розвиток — взаємопов'язані цінності, від яких залежить якість життя кожної людини та гармонія в суспільстві.

Курс сприяє:

- усвідомленню учнями / ученицями взаємозв'язків між власними рішеннями, способом життя, станом довкілля та добробутом громади;
- формуванню ціннісного ставлення до здоров'я, фінансової відповідальності та екологічної свідомості;
- баченню, як індивідуальні дії впливають на глобальні процеси сталого розвитку.

Завдяки цьому учні / учениці крок за кроком формують системне розуміння концепції сталого розвитку. Програма розрахована на два роки навчання (10–11 класи) та побудована за спіралью-концентричним принципом:

- ключові теми повторюються на різних рівнях, поступово ускладнюючись;
- учні поглиблюють розуміння понять через практичні завдання, проекти та дискусії;
- забезпечено наскрізну інтеграцію матеріалу попередніх тем у наступні.

Курс є логічним продовженням інтегрованого курсу *«Здоров'я, безпека та добробут»* і предмета *«Підприємництво та фінансова грамотність»*. Він має практико-орієнтований характер: усі теми пов'язані з реальними життєвими ситуаціями, що сприяє розвитку критичного мислення, екологічної свідомості, підприємливості та соціальної відповідальності.

Метою інтегрованого курсу *«Навички сталого розвитку: людина і добробут»* є розвиток особистості здобувача освіти, здатної до гармонійної соціальної та міжособистісної взаємодії, самоусвідомлення, самозарядності, піклування про власну безпеку і здоров'я, а також безпеку і здоров'я інших людей, підприємливості та професійної зорієнтованості, спрямованих на забезпечення власного і суспільного добробуту на засадах сталого розвитку.

Інтегрований курс покликаний формувати в учнів ціннісні орієнтації, знання, уміння, що сприяють:

- усвідомленню взаємозв'язків між здоров'ям, безпекою, екологією, добробутом і відповідальним вибором людини;
- розвитку практичних навичок збереження фізичного, психічного й соціального здоров'я;
- здатності планувати особисте життя, професійний розвиток і добробут у гармонії з потребами громади та довкілля;
- вихованню активної життєвої позиції та готовності діяти відповідально задля сталого майбутнього, а також розвитку ключових компетентностей.

1. Спілкування державною мовою

- уміння чітко, логічно й аргументовано висловлювати власну думку щодо питань здоров'я, безпеки, добробуту та відповідального споживання;
- розвиток навичок публічного виступу, участі в дискусіях, дебатах, презентаціях власних фінансових або соціальних ідей;
- створення усних і письмових висловлювань (есе, звернень, звітів, постів) на тему сталого розвитку.

2. Спілкування іноземними мовами

- здатність шукати, розуміти та використовувати інформацію іноземними мовами (наприклад, про екологічні ініціативи, фінансові сервіси чи здорові звички).
- використання базової фінансової та медіалексики іноземною мовою.
- участь у міжнародних онлайн-проектах або ініціативах, пов'язаних зі сталим розвитком.

3. Математична компетентність

- використання математичних методів для аналізу життєвих ситуацій: розрахунок ризиків, доходів, витрат, заощаджень, інвестицій;
- створення та аналіз особистого бюджету, планування фінансових цілей;
- використання статистики для оцінки впливу людської діяльності на довкілля.

4. Компетентність у галузі природничих наук, техніки і технологій

- розуміння взаємозв'язків між станом довкілля, технологічним прогресом і якістю життя людини;
- усвідомлення екологічних наслідків виробництва і споживання товарів;
- застосування наукового підходу для пояснення впливу технологій на здоров'я та добробут.

5. Інформаційно-комунікаційна компетентність (ІКТ)

- критичне сприйняття, перевірка й аналіз інформації у ЗМІ та соцмережах;
- використання цифрових інструментів для навчання, планування бюджету, підвищення фінансової грамотності;
- дотримання цифрової етики, безпеки та збереження особистих даних (цифровий добробут).

6. Уміння вчитися впродовж життя

- усвідомлення важливості постійного розвитку, освіти, навичок адаптації до змін;
- постановка особистих і фінансових цілей, планування шляхів їх досягнення;
- самооцінка власних ресурсів (часових, емоційних, фінансових) та ефективне управління ними.

7. Інноваційність

- здатність генерувати та обґрунтовувати нові ідеї, пропонувати нестандартні рішення для підвищення якості життя та сталого добробуту;
- використання сучасних технологій і цифрових інструментів для впровадження корисних змін у навчанні, побуті та громаді;
- готовність до змін та адаптивність, уміння експериментувати, аналізувати результати й удосконалювати власні підходи.

8. Підприємливість і фінансова грамотність

- розвиток умінь планувати, реалізовувати і презентувати власні ідеї або мікропроекти;
- формування відповідального ставлення до грошей, розуміння різниці між потребами і бажаннями;
- усвідомлене споживання, благодійність, соціальне підприємництво як складові сталого добробуту.

9. Соціальна і громадянська компетентність

- усвідомлення прав та обов'язків громадянина, ролі особистої відповідальності у збереженні здоров'я та добробуту суспільства;
- розвиток емпатії, навичок співпраці, комунікації, ненасильницького вирішення конфліктів;
- участь у соціальних ініціативах, волонтерстві, екологічних і громадських акціях.

10. Екологічна грамотність і здорове життя

- розуміння взаємозв'язку між станом довкілля, способом життя та здоров'ям людини;
- знання принципів сталого розвитку, ощадного природокористування, відповідального споживання;
- формування екологічно й фізично безпечної поведінки: збереження чистоти довкілля, дотримання правил особистої та громадської безпеки, раціональне використання ресурсів;
- усвідомлення впливу особистих звичок на стан здоров'я і природи (харчування, транспорт, споживання енергії, використання води);
- практичні дії: сортування відходів, участь у шкільних та громадських екоініціативах, формування екологічно безпечного середовища, підтримка фізичної активності та психоемоційного благополуччя.

11. Культурна компетентність

- виявлення власних цінностей, традицій, усвідомлення ролі культури у формуванні здорового стилю життя;
- творче вираження ідей сталого розвитку через мистецтво, дизайн, музику, медіа;
- поважне ставлення до культурного різноманіття та спадщини.

Навчання за курсом здійснюється на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та інтегративного підходів.

Основними методами та формами роботи є:

- інтерактивні методи (дискусії, дебати, рольові ігри, аналіз кейсів);
- дослідницька і проєктна діяльність, спрямована на вирішення реальних життєвих ситуацій;
- інтегровані уроки з використанням матеріалів біології, географії, громадянської освіти, економіки, екології;

- моделювання життєвих стратегій з оцінкою ризиків і прогнозуванням наслідків рішень з використанням цифрових інструментів;
- творчі завдання, самооцінювання та рефлексія, що допомагають учням / ученицям формувати власну систему цінностей.

Реалізація курсу сприятиме становленню зрілої, відповідальної, екологічно й соціально свідомої особистості, здатної зберігати здоров'я, забезпечувати власний добробут і сприяти сталому розвитку суспільства.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

10 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Пропоновані види навчальної діяльності
<p>Учень / учениця: аналізує вияви відповідальної і безвідповідальної поведінки в соціальному, родинному і природному середовищі з урахуванням суспільно-державних (національних) та особистих цінностей [12 СЗО 1.1.1-1]</p> <p>обґрунтовує оптимальні стратегії відповідальної поведінки щодо збереження здоров'я, формування і розвитку безпеки та добробуту [12 СЗО 1.1.2-1]</p> <p>аналізує та моделює втілення у власне життя оптимальних стратегій безпечної поведінки для збереження власного життя та здоров'я, а також життя і здоров'я інших осіб у різних життєвих ситуаціях [12 СЗО 1.1.2-2]</p> <p>визначає алгоритм і моделює безпечну поведінку для запобігання виникненню небезпечних ситуацій різного характеру [12 СЗО 2.4.1-1]</p> <p>презентує стратегії безпечної поведінки в різних заходах, які ґрунтуються на знаннях, здобутих під час критичного сприймання інформації з різних джерел [12 СЗО 2.4.1-3]</p>	<p>Розділ 1. Людина і сталий розвиток: як наші рішення впливають на світ</p> <p>Поняття «сталий розвиток» та його компоненти. Важливість сталого розвитку в Україні та у світі в контексті сучасного соціально-економічного стану.</p> <p>Глобальні соціально-економічні проблеми людства у XXI столітті. Вуглецевий слід — що це таке, як його розрахувати та зменшити.</p> <p>Як вимірюється добробут? Що таке економіка, обмежені ресурси, раціональні рішення.</p>	<p>Робота в групах: екологи, економісти, соціологи — погляди на сталий розвиток. Екодебати «Сталий розвиток — запорука добробуту, чи надмірна вимога?»</p> <p>Дослідження — розрахунок вуглецевого сліду.</p> <p>Створення лепбуків / плакатів «Мій особистий добробут».</p> <p>Мозковий штурм «Як мої дії впливають на планету?»</p> <p>Робота в парах над мінікейсами про вибір споживача.</p> <p>Створення колажу «Мій внесок у сталий розвиток».</p> <p>Дискусія «Чи можна жити без відходів?»</p> <p>Вправа «Щоденник рішень».</p>

<p>аналізує та обґрунтовує альтернативи власних дій і рішень для забезпечення здорового способу життя, урахувавши користь для себе та інших осіб [12 СЗО 3.1.1-1]</p> <p>обґрунтовує альтернативи споживчого вибору, використовує можливості дізнатися про безпечність продуктів і виробництва для підтримки здорового способу життя [12 СЗО 3.1.1-3]</p> <p>аналізує власну поведінку та вміє оцінити наслідки в короткостроковій і тривалій перспективі для себе і для інших осіб [12 СЗО 3.3.1-1]</p> <p>оцінює важливий вплив відповідальної поведінки на власні безпеку, життя, здоров'я і добробут тепер і в майбутньому [12 СЗО 3.3.2-1]</p> <p>оцінює вагомість норм безпечної поведінки для власного життя, здоров'я, добробуту з урахуванням традицій, звичаїв, сучасних тенденцій як захисту власних інтересів, так і інших осіб [12 СЗО 3.3.2-2]</p> <p>моделює поведінку, яка приносить користь і задоволення для здоров'я і життя, зважаючи на вплив зовнішніх факторів [12 СЗО 3.4.1-1]</p> <p>демонструє здатність навчатися спільно та автономно і самостійно організувати</p>		
---	--	--

<p>навчання [12 СЗО 4.1.1-2]</p> <p>визначає різницю між соціальною, культурною і економічною цінністю [12 СЗО 4.6.1-2]</p> <p>пояснює власну ієрархію цінностей і потреб, усвідомлює значущість суспільних цінностей [12 СЗО 4.6.1-3]</p>		
<p>Учень / учениця:</p> <p>аналізує вияви відповідальної і безвідповідальної поведінки в соціальному, родинному і природному середовищі з урахуванням суспільно-державних (національних) та особистих цінностей [12 СЗО 1.1.1-1]</p> <p>застосовує інформацію щодо роботи служб, які надають компетентну і фахову допомогу, та за потреби відповідально її застосовує [12 СЗО 1.1.1-2]</p> <p>обґрунтовує оптимальні стратегії відповідальної поведінки щодо збереження здоров'я, формування і розвитку безпеки та добробуту [12 СЗО 1.1.2-1]</p> <p>запобігає виникненню ситуацій неповаги до прав людини, приниження гідності себе та інших осіб [12 СЗО 1.2.1-1]</p> <p>уміє застосовувати стандартні моделі поведінки в ситуаціях порушення прав</p>	<p>Розділ 2. Здоров'я як ресурс життя</p> <p>Здоров'я як стан та його аспекти. Взаємозв'язок між складовими здоров'я, добробутом та працездатністю. Уплив зовнішніх факторів на здоров'я та емоційний стан людини.</p> <p>Установи та заклади, що сприяють забезпеченню здоров'я громадян. Інклюзивність та здоров'я — рівні можливості для всіх. Адаптація закладів для осіб з особливими потребами. Сучасні аспекти системи охорони здоров'я (страхування життя, НСЗУ і т. д.).</p> <p>Особиста відповідальність за власне здоров'я. Моральні й етичні принципи турботи про здоров'я.</p> <p>Медичні «фейки» та дезінформація — як розпізнавати та протидіяти.</p>	<p>Вправа «Моє коло здоров'я».</p> <p>Моделювання «ланцюжка здоров'я» (від базових щоденних активностей до здорового життя та довголіття).</p> <p>Обговорення «Чи впливає фізичний стан на загальний добробут?»</p> <p>Дослідження та/або моделювання впливу різних факторів на самопочуття людини (шуму, температури, освітлення тощо).</p> <p>Створення інфографіки про діяльність МОЗ, НСЗУ.</p> <p>Панельна дискусія у форматі ток-шоу «Рутина пацієнта в лікарні».</p> <p>Дебати «Медичне страхування — за чи проти?»</p> <p>Проект «Мій тиждень добрих звичок».</p> <p>Створення та ведення щоденника спостережень за власним здоров'ям та звичками.</p> <p>Дебати «Межа приватності: мовчати не можна питати — де поставити кому?»</p>

<p>людини [12 СЗО 1.2.1-2]</p> <p>читає з розумінням документи, які гарантують права громадян, і вміє використовувати здобуті знання під час вирішення ситуацій, пов'язаних зі здоров'ям, безпекою та добробутом [12 СЗО 1.2.1-3]</p> <p>визначає та пояснює інтереси людей з іншими переконаннями з питань збереження здоров'я, безпеки та добробуту [12 СЗО 1.2.2-1]</p> <p>розпізнає та застосовує прийоми емоційної підтримки інших осіб у разі виникнення в них проблемних ситуацій (фізичних, психічних, соціальних) [12 СЗО 1.3.2-3]</p> <p>прогнозує наслідки безвідповідальних стосунків [12 СЗО 2.2.2-2]</p> <p>прогнозує наслідки порушення правил техніки безпеки на робочому місці [12 СЗО 2.2.2-3]</p> <p>обґрунтовує рішення щодо вибору стратегії поведінки для збереження власних безпеки, здоров'я та добробуту з урахуванням аналізу опрацьованої інформації та ймовірних моделей небезпечних ситуацій [12 СЗО 2.3.1-1]</p> <p>визначає алгоритм і моделює безпечну поведінку для запобігання виникненню</p>		
---	--	--

<p>небезпечних ситуацій різного характеру [12 СЗО 2.4.1-1]</p> <p>обирає безпечні моделі поведінки в разі виникнення небезпеки невизначеного характеру [12 СЗО 2.4.1-2]</p> <p>презентує стратегії безпечної поведінки в різних заходах, які ґрунтуються на знаннях, здобутих під час критичного сприймання інформації з різних джерел [12 СЗО 2.4.1-3]</p> <p>безпечно і конструктивно виявляє емоції, допомагає іншим під час стресових ситуацій [12 СЗО 2.4.1-4]</p> <p>демонструє відповідальне ставлення до обрання рішень, які стосуються власного життя і здоров'я [12 СЗО 2.4.1-5]</p> <p>аналізує та обґрунтовує альтернативи власних дій і рішень для забезпечення здорового способу життя, ураховуючи користь для себе та інших осіб [12 СЗО 3.1.1-1]</p> <p>сприймає вікові зміни власного організму як закономірний процес дорослішання і розвитку, зумовлений різними факторами [12 СЗО 3.2.1-1]</p> <p>сприймає зміни свого організму і особливості стану здоров'я [12 СЗО 3.2.1-2]</p>		
--	--	--

<p>моделює алгоритми звернення за консультацією щодо власного розвитку і здоров'я до компетентних фахівців [12 СЗО 3.2.1-3]</p> <p>читає, розуміє і аналізує науково-популярні тексти щодо змін організму людини відповідно до віку [12 СЗО 3.2.1-4]</p> <p>аналізує власну поведінку та вміє оцінити наслідки в короткостроковій і тривалій перспективі для себе і для інших осіб [12 СЗО 3.3.1-1]</p> <p>оцінює ймовірну вартість витрат на підтримання здоров'я та порівнює такі витрати з витратами на лікування і реабілітацію [12 СЗО 3.3.1-2]</p> <p>обґрунтовує наслідки власних дій щодо безпеки і здоров'я та їх вплив на інших осіб [12 СЗО 3.3.1-3]</p> <p>оцінює важливий вплив відповідальної поведінки на власні безпеку, життя, здоров'я і добробут тепер і в майбутньому. [12 СЗО 3.3.2-1]</p> <p>моделює поведінку, яка приносить користь і задоволення для здоров'я і життя, зважаючи на вплив зовнішніх факторів [12 СЗО 3.4.1-1]</p>		
---	--	--

<p>уміє робити вибір на користь власного здоров'я і безпеки [12 СЗО 3.4.1-2]</p> <p>аналізує інформацію в різних медіа, зіставляє її та робить висновки щодо правдивості інформації з питань здоров'я, безпеки та добробуту [12 СЗО 4.2.1-1]</p> <p>уміє застосовувати ефективні стратегії керування емоціями, поведінкою та контролю власного емоційного стану [12 СЗО 4.4.1-2]</p> <p>визначає вплив різних форм дискримінації на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.8.1-1]</p>		
<p>Учень / учениця:</p> <p>аналізує вияви відповідальної і безвідповідальної поведінки в соціальному, родинному і природному середовищі з урахуванням суспільно-державних (національних) та особистих цінностей [12 СЗО 1.1.1-1]</p> <p>аналізує та моделює втілення у власне життя оптимальних стратегій безпечної поведінки для збереження власного життя та здоров'я, а також життя і здоров'я інших осіб у різних життєвих ситуаціях [12 СЗО 1.1.2-2]</p> <p>запобігає виникненню ситуацій неповаги до прав людини, приниження гідності себе та інших осіб [12 СЗО 1.2.1-1]</p>	<p>Розділ 3. Емоційна грамотність і психологічне благополуччя</p> <p>Що таке емоції та навіщо вони нам. Як розпізнавати й регулювати емоції. Емоційний інтелект та його вплив на успішність, самоідентифікацію та професійне визначення. Емоційний інтелект у фінансових рішеннях.</p> <p>Критичне мислення в контексті психологічного благополуччя. Самоповага, самоцінність та внутрішня опора.</p> <p>Конфлікти, їхнє значення, причини виникнення та способи врегулювання. Ресурсний потенціал конфліктів.</p>	<p>Мозковий штурм «Навіщо нам емоції?».</p> <p>Створення мапи / шкали / матриці емоцій.</p> <p>Гра «Емоційне дзеркало».</p> <p>Створення й ведення щоденника емоцій.</p> <p>Створення скарбнички вправ та технік для опанування емоцій та самозаспокоєння.</p> <p>Створення лепбука / постера / мудборда «Моя формула впевненості».</p> <p>Вправа «Мій внутрішній компас» (формулювання власних сильних сторін, зон росту та цінностей).</p> <p>Метод кейсів: розбір ситуаційних задач.</p> <p>Вправа «Точка зіткнення» — моделювання конфліктних ситуацій.</p> <p>Рольова гра «Фінансові емоції».</p>

<p>визначає та пояснює інтереси людей з іншими переконаннями з питань збереження здоров'я, безпеки та добробуту [12 СЗО 1.2.2-1]</p> <p>ідентифікує способи запобігання виникненню конфліктних ситуацій і вирішення їх самостійно та у взаємодії з іншими особами [12 СЗО 1.3.2-1]</p> <p>оцінює ризики і надає допомогу іншим особам у запобіганні та вирішенні конфліктних ситуацій [12 СЗО 1.3.2-2]</p> <p>розпізнає та застосовує прийоми емоційної підтримки інших осіб у разі виникнення в них проблемних ситуацій (фізичних, психічних, соціальних) [12 СЗО 1.3.2-3]</p> <p>зіставляє прогнозовані та непрогнозовані життєві ситуації [12 СЗО 2.1.1-1]</p> <p>визначає алгоритм і моделює безпечну поведінку для запобігання виникненню небезпечних ситуацій різного характеру [12 СЗО 2.4.1-1]</p> <p>обирає безпечні моделі поведінки в разі виникнення небезпеки невизначеного характеру [12 СЗО 2.4.1-2]</p> <p>презентує стратегії безпечної поведінки в різних заходах, які ґрунтуються на знаннях, здобутих під час критичного</p>		<p>Дебати «Чи можна купити щастя?»</p> <p>Робота в парах «Як я керую емоціями під час покупок».</p> <p>Вправа «Скринька емоцій».</p> <p>Створення мініпостерів «Мої способи саморегуляції».</p>
--	--	---

<p>сприймання інформації з різних джерел [12 СЗО 2.4.1-3]</p> <p>безпечно і конструктивно виявляє емоції, допомагає іншим під час стресових ситуацій [12 СЗО 2.4.1-4]</p> <p>демонструє відповідальне ставлення до обрання рішень, які стосуються власного життя і здоров'я [12 СЗО 2.4.1-5]</p> <p>аналізує та обґрунтовує альтернативи власних дій і рішень для забезпечення здорового способу життя, урахуваючи користь для себе та інших осіб [12 СЗО 3.1.1-1]</p> <p>сприймає вікові зміни власного організму як закономірний процес дорослішання і розвитку, зумовлений різними факторами [12 СЗО 3.2.1-1]</p> <p>сприймає зміни свого організму і особливості стану здоров'я [12 СЗО 3.2.1-2]</p> <p>моделює алгоритми звернення за консультацією щодо власного розвитку і здоров'я до компетентних фахівців [12 СЗО 3.2.1-3]</p> <p>аналізує власну поведінку та вміє оцінити наслідки в короткостроковій і тривалій перспективі для себе і для інших осіб [12 СЗО 3.3.1-1]</p> <p>обґрунтовує наслідки власних дій щодо безпеки і здоров'я та їх вплив на інших</p>		
--	--	--

<p>осіб [12 СЗО 3.3.1-3]</p> <p>моделює поведінку, яка приносить користь і задоволення для здоров'я і життя, зважаючи на вплив зовнішніх факторів [12 СЗО 3.4.1-1]</p> <p>уміє робити вибір на користь власного здоров'я і безпеки [12 СЗО 3.4.1-2]</p> <p>демонструє здатність навчатися спільно та автономно і самостійно організувати навчання [12 СЗО 4.1.1-2]</p> <p>аналізує прояви тиску та маніпуляцій і добирає способи протистояння таким проявам [12 СЗО 4.3.1-3]</p> <p>знає сучасні стратегії і тактики комунікації для порозуміння в спілкуванні з метою досягнення позитивних результатів для безпеки та добробуту [12 СЗО 4.4.1-1]</p> <p>уміє застосовувати ефективні стратегії керування емоціями, поведінкою та контролю власного емоційного стану [12 СЗО 4.4.1-2]</p> <p>пояснює власну ієрархію цінностей і потреб, усвідомлює значущість суспільних цінностей [12 СЗО 4.6.1-3]</p> <p>пояснює особистісну та суспільну цінність налагодження і підтримки стосунків,</p>		
--	--	--

<p>співпраці на принципах рівності, довіри та взаємоповаги [12 СЗО 4.7.1-1]</p> <p>демонструє вміння запобігати виникненню конфліктних ситуацій в команді, вирішує їх у разі виникнення, використовуючи ефективні методи [12 СЗО 4.7.1-2]</p>		
<p>Учень / учениця: обґрунтовує оптимальні стратегії відповідальної поведінки щодо збереження здоров'я, формування і розвитку безпеки та добробуту [12 СЗО 1.1.2-1]</p> <p>визначає ймовірні ризики в умовах невизначеності [12 СЗО 2.1.1-2]</p> <p>презентує стратегії безпечної поведінки в різних заходах, які ґрунтуються на знаннях, здобутих під час критичного сприймання інформації з різних джерел [12 СЗО 2.4.1-3]</p> <p>демонструє відповідальне ставлення до обрання рішень, які стосуються власного життя і здоров'я [12 СЗО 2.4.1-5]</p> <p>обґрунтовує альтернативи споживчого вибору, використовує можливості дізнатися про безпечність продуктів і виробництва для підтримки здорового способу життя [12 СЗО 3.1.1-3]</p>	<p>Розділ 4. Фінансова стійкість як складова добробуту</p> <p>Звідки беруться ціни на товари. Попит та фактори, що на нього впливають. Пропозиція та фактори, що її визначають. Культура споживання. Основні правила заощаджень. Як керувати власними фінансами? Особиста фінансова стратегія. Інвестування: від теорії до практики.</p>	<p>Групова робота над кейсом «Як формується ціна на товар». Гра «Фінансовий детектив». Робота в парах або групах «План витрат тижня». Створення фінансової мапи «Мої доходи й витрати». Аналітичне завдання «Як змінюється попит і пропозиція». Розрахунок власного бюджету на місяць.</p>

<p>аналізує власну поведінку та вміє оцінити наслідки в короткостроковій і тривалій перспективі для себе і для інших осіб [12 СЗО 3.3.1-1]</p> <p>оцінює важливий вплив відповідальної поведінки на власні безпеку, життя, здоров'я і добробут тепер і в майбутньому [12 СЗО 3.3.2-1]</p> <p>демонструє здатність навчатися спільно та автономно і самостійно організувати навчання [12 СЗО 4.1.1-2]</p> <p>здійснює раціональний вибір матеріальних і культурних цінностей на основі їх впливу на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.5.1-1]</p> <p>досліджує вибір матеріальних і культурних цінностей і критично оцінює їх вплив на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.5.1-3]</p> <p>обґрунтовує фінансові рішення і моделює обачливу фінансову поведінку для досягнення цілей у законний спосіб на основі аналізу та застосування економічних знань [12 СЗО 4.9.1-1]</p>		
<p>Учень / учениця: аналізує вияви відповідальної і безвідповідальної поведінки в соціальному, родинному і природному середовищі з урахуванням суспільно-</p>	<p>Розділ 5. Безпека в реальному і цифровому просторі Ознаки небезпечних ситуацій. Значення безпеки для сталого розвитку.</p>	<p>Дослідницький проєкт «Ризики під час воєнного стану» — оцінка екологічних, соціальних та економічних наслідків воєнних дій.</p>

<p>державних (національних) та особистих цінностей [12 СЗО 1.1.1-1]</p> <p>застосовує інформацію щодо роботи служб, які надають компетентну і фахову допомогу, та за потреби відповідально її застосовує [12 СЗО 1.1.1-2]</p> <p>обґрунтовує оптимальні стратегії відповідальної поведінки щодо збереження здоров'я, формування і розвитку безпеки та добробуту [12 СЗО 1.1.2-1]</p> <p>аналізує та моделює втілення у власне життя оптимальних стратегій безпечної поведінки для збереження власного життя та здоров'я, а також життя і здоров'я інших осіб у різних життєвих ситуаціях [12 СЗО 1.1.2-2]</p> <p>запобігає виникненню ситуацій неповаги до прав людини, приниження гідності себе та інших осіб [12 СЗО 1.2.1-1]</p> <p>уміє застосовувати стандартні моделі поведінки в ситуаціях порушення прав людини [12 СЗО 1.2.1-2]</p> <p>визначає та пояснює інтереси людей з іншими переконаннями з питань збереження здоров'я, безпеки та добробуту [12 СЗО 1.2.2-1]</p> <p>володіє вміннями надання домедичної допомоги з урахуванням оцінки ризиків,</p>	<p>Алгоритми поведінки вдома, у громадських місцях та на природі в разі небезпечних ситуацій.</p> <p>Безпека під час воєнного стану. Соціальні, економічні та екологічні наслідки воєнних дій в контексті сталого розвитку. Алгоритми надання домедичної допомоги в різних ситуаціях.</p> <p>Безпека в цифровому середовищі. Наслідки використання ІІІ: від екології до психологічної безпеки. Кібербулінг: що це та як йому протидіяти. Як розпізнавати фейки, маніпуляції.</p> <p>Основи криптовалют, ризики і шахрайства в криптосфері.</p>	<p>Створення лепбуку / пам'ятки / плакату з алгоритмом надання домедичної допомоги.</p> <p>Мініпроект «Мій цифровий слід» — пошук інформації про себе у відкритих джерелах.</p> <p>Панельна дискусія «Цифрове середовище — ресурс, чи небезпека?»</p> <p>Практикум «Як перевірити першоджерела на актуальність та справжність».</p> <p>Створення чекліста, плаката чи інструкції щодо надання домедичної допомоги.</p> <p>Групове дослідження «Як розпізнати фінансове шахрайство».</p> <p>Рольова гра «Безпечний користувач».</p> <p>Створення дихотомічного ключа / інструкції «Кібербулінг: запобігаємо, уникаємо, діємо».</p> <p>Дискусія «Криптовалюта: ризик чи майбутнє?».</p> <p>Мініпроект у парах або групах «Правила цифрової безпеки» (лепбук / постер / чекліст).</p> <p>Гра «Безпечний онлайн».</p>
---	---	---

<p>власних можливостей і дотримання правил безпеки [12 СЗО 1.3.1-1]</p> <p>практично застосовує відповідні протоколи і алгоритми надання допомоги собі та іншим особам за потреби [12 СЗО 1.3.1-2]</p> <p>зіставляє прогнозовані та непрогнозовані життєві ситуації [12 СЗО 2.1.1-1]</p> <p>визначає ймовірні ризики в умовах невизначеності [12 СЗО 2.1.1-2]</p> <p>аналізує ризики виникнення надзвичайних ситуацій [12 СЗО 2.2.1-1]</p> <p>аналізує взаємодію факторів у надзвичайних і небезпечних життєвих ситуаціях [12 СЗО 2.2.1-2]</p> <p>здійснює моніторинг та аналіз інформації для прогнозування наслідків небезпечних ситуацій [12 СЗО 2.2.1-3]</p> <p>визначає ймовірну модель розвитку небезпечних ситуацій та їх наслідків природного, техногенного, соціального і воєнного характеру на основі встановлення причинно-наслідкових зв'язків [12 СЗО 2.2.2-1]</p> <p>обґрунтовує рішення щодо вибору стратегії поведінки для збереження</p>		
---	--	--

<p>власних безпеки, здоров'я та добробуту з урахуванням аналізу опрацьованої інформації та ймовірних моделей небезпечних ситуацій [12 СЗО 2.3.1-1]</p> <p>визначає алгоритм і моделює безпечну поведінку для запобігання виникненню небезпечних ситуацій різного характеру [12 СЗО 2.4.1-1]</p> <p>обирає безпечні моделі поведінки в разі виникнення небезпеки невизначеного характеру [12 СЗО 2.4.1-2]</p> <p>презентує стратегії безпечної поведінки в різних заходах, які ґрунтуються на знаннях, здобутих під час критичного сприймання інформації з різних джерел [12 СЗО 2.4.1-3]</p> <p>безпечно і конструктивно виявляє емоції, допомагає іншим під час стресових ситуацій [12 СЗО 2.4.1-4]</p> <p>демонструє відповідальне ставлення до обрання рішень, які стосуються власного життя і здоров'я [12 СЗО 2.4.1-5]</p> <p>аналізує та обґрунтовує альтернативи власних дій і рішень для забезпечення здорового способу життя, урахуваючи користь для себе та інших осіб [12 СЗО 3.1.1-1]</p> <p>аналізує власну поведінку та вміє оцінити наслідки в короткостроковій і тривалій</p>		
---	--	--

<p>перспективі для себе і для інших осіб [12 СЗО 3.3.1-1]</p> <p>обґрунтовує наслідки власних дій щодо безпеки і здоров'я та їх вплив на інших осіб [12 СЗО 3.3.1-3]</p> <p>оцінює важливий вплив відповідальної поведінки на власні безпеку, життя, здоров'я і добробут тепер і в майбутньому [12 СЗО 3.3.2-1]</p> <p>оцінює вагомість норм безпечної поведінки для власного життя, здоров'я, добробуту з урахуванням традицій, звичаїв, сучасних тенденцій як захисту власних інтересів, так і інших осіб [12 СЗО 3.3.2-2]</p> <p>уміє робити вибір на користь власного здоров'я і безпеки [12 СЗО 3.4.1-2]</p> <p>аналізує інформацію в різних медіа, зіставляє її та робить висновки щодо правдивості інформації з питань здоров'я, безпеки та добробуту [12 СЗО 4.2.1-1]</p> <p>використовує підходи щодо уникнення небезпечного / шкідливого контенту і залучення до його поширення [12 СЗО 4.2.1-2]</p> <p>розуміє і аналізує інформацію, записану (передану) в різний спосіб, виявляє приховану та очевидну інформацію [12 СЗО 4.2.1-3]</p>		
---	--	--

<p>аналізує прояви тиску та маніпуляцій і добирає способи протистояння таким проявам [12 СЗО 4.3.1-3]</p> <p>уміє застосовувати ефективні стратегії керування емоціями, поведінкою та контролю власного емоційного стану [12 СЗО 4.4.1-2]</p> <p>здійснює раціональний вибір з урахуванням фізіологічних, соціальних, моральних і духовних потреб [12 СЗО 4.5.1-2]</p> <p>оцінює наслідки недотримання етичних норм поведінки та їх вплив на людей, сім'ю, суспільство і середовище [12 СЗО 4.8.1-2]</p>		
<p>Учень / учениця:</p> <p>аналізує вияви відповідальної і безвідповідальної поведінки в соціальному, родинному і природному середовищі з урахуванням суспільно-державних (національних) та особистих цінностей [12 СЗО 1.1.1-1]</p> <p>обґрунтовує важливість збереження українських суспільно-державних (національних) цінностей для забезпечення особистого та суспільного добробуту [12 СЗО 1.1.1-3]</p> <p>обґрунтовує роль громадянської активності та оборонної свідомості для</p>	<p>Розділ 6. Добробут через стосунки і спільноту</p> <p>Уплив комунікації на якість життя та добробут. Синергія та її значення, робота в команді. Розподіл ролей у команді. Визначення власних схильностей і ролі в спільній справі.</p> <p>Ідеї для сталого розвитку — як перетворити ідею на результат.</p> <p>Альтернативні інвестиції, добродійність.</p>	<p>Активне слухання — практика в групах / парах</p> <p>Практикум «Я-повідомлення».</p> <p>Дебати / дискусія «Чесна комунікація: чи завжди це добре та корисно?»</p> <p>Проект «Власний сталий стартап».</p> <p>Мінідослідження «Куди інвестувати майбутнє?»</p> <p>Есе «Чому інвестувати — це не лише про гроші».</p> <p>Практикум «Мінібюджет добродійності».</p> <p>Ділова гра «Інвестори та добродійці».</p> <p>Мозковий штурм «Альтернативні інвестиції XXI століття».</p>

<p>особистого та суспільного добробуту [12 СЗО 1.1.2-3]</p> <p>визначає та пояснює інтереси людей з іншими переконаннями з питань збереження здоров'я, безпеки та добробуту [12 СЗО 1.2.2-1]</p> <p>презентує обрану стратегію власного способу життя та обґрунтовує її з урахуванням отриманої інформації [12 СЗО 2.3.1-2]</p> <p>безпечно і конструктивно виявляє емоції, допомагає іншим під час стресових ситуацій [12 СЗО 2.4.1-4]</p> <p>демонструє відповідальне ставлення до обрання рішень, які стосуються власного життя і здоров'я [12 СЗО 2.4.1-5]</p> <p>аналізує власну поведінку та вміє оцінити наслідки в короткостроковій і тривалій перспективі для себе і для інших осіб [12 СЗО 3.3.1-1]</p> <p>моделює поведінку, яка приносить користь і задоволення для здоров'я і життя, зважаючи на вплив зовнішніх факторів [12 СЗО 3.4.1-1]</p> <p>аналізує та оцінює власне хобі щодо користі, задоволення з урахуванням сприяння безпеці, збереженню здоров'я, добробуту [12 СЗО 3.4.1-3]</p>		<p>Круглий стіл «Філантропія як форма фінансової культури».</p>
---	--	---

<p>визначає пріоритети в різних сферах власної навчальної діяльності на основі самоаналізу і потреби в самореалізації [12 СЗО 4.1.2-1]</p> <p>обирає доцільні інструменти та методи навчання, різноманітні способи розвитку своїх здатностей, пріоритетів і потреб [12 СЗО 4.1.2-2]</p> <p>створює власну освітню траєкторію з урахуванням власних потреб і запитів суспільства [12 СЗО 4.1.2-3]</p> <p>розпізнає і реалізує нові можливості власного розвитку в законний спосіб на основі самостійного аналізу досвіду та отриманих уроків [12 СЗО 4.3.1-2]</p> <p>аналізує прояви тиску та маніпуляцій і добирає способи протистояння таким проявам [12 СЗО 4.3.1-3]</p> <p>здійснює раціональний вибір матеріальних і культурних цінностей на основі їх впливу на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.5.1-1]</p> <p>досліджує вибір матеріальних і культурних цінностей і критично оцінює їх вплив на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.5.1-3]</p> <p>визначає різницю між соціальною, культурною і економічною цінністю [12 СЗО 4.6.1-2]</p>		
--	--	--

<p>пояснює власну ієрархію цінностей і потреб, усвідомлює значущість суспільних цінностей [12 СЗО 4.6.1-3]</p> <p>ставить чіткі цілі щодо власного майбутнього та вибудовує стратегії досягнення їх [12 СЗО 4.6.2-1]</p> <p>конструктивно сприймає зміни та ефективно адаптує свої плани і ресурси в умовах швидких змін як можливість нового рішення для задоволення своїх потреб [12 СЗО 4.6.2-2]</p> <p>пояснює особистісну та суспільну цінність налагодження і підтримки стосунків, співпраці на принципах рівності, довіри та взаємоповаги [12 СЗО 4.7.1-1]</p> <p>демонструє готовність виконувати різні командні ролі і завдання, об'єктивно оцінює власні сильні сторони, вміння, здібності щодо результативності командної роботи, зважаючи на обставини [12 СЗО 4.7.1-3]</p> <p>розрізняє форми особистої зайнятості [12 СЗО 4.9.1-2]</p> <p>оцінює власні можливості, здібності, знання, вміння, ресурси, потреби та обмеження [12 СЗО 4.11.1-1]</p>		
--	--	--

11 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Пропоновані види навчальної діяльності
<p>Учень / учениця: аналізує вияви відповідальної і безвідповідальної поведінки в соціальному, родинному і природному середовищі з урахуванням суспільно-державних (національних) та особистих цінностей [12 СЗО 1.1.1-1]</p> <p>обґрунтовує оптимальні стратегії відповідальної поведінки щодо збереження здоров'я, формування і розвитку безпеки та добробуту [12 СЗО 1.1.2-1]</p> <p>обґрунтовує роль громадянської активності та оборонної свідомості для особистого та суспільного добробуту [12 СЗО 1.1.2-3]</p> <p>читає з розумінням документи, які гарантують права громадян, і вміє використовувати здобуті знання під час вирішення ситуацій, пов'язаних зі здоров'ям, безпекою та добробутом [12 СЗО 1.2.1-3]</p> <p>зіставляє прогнозовані та непрогнозовані життєві ситуації [12 СЗО 2.1.1-1]</p> <p>здійснює моніторинг та аналіз інформації для прогнозування наслідків небезпечних ситуацій [12 СЗО 2.2.1-3]</p>	<p>Розділ 1. Сталий розвиток у дії: локальні й глобальні виклики</p> <p>Уплив сучасних тенденцій на стиль життя людства. Глобальні цілі сталого розвитку ООН і стан їхньої реалізації. Вплив наслідків кліматичних криз, воєнних дій та економічної нерівності на добробут населення. Екологічна, соціальна, управлінська відповідальність бізнесу (ESG).</p> <p>Локальні бізнеси та їхній вплив на сталий розвиток регіону. Молодіжні кліматичні та соціальні ініціативи: приклади, реалізація, результати діяльності.</p>	<p>Аналітичний квест «Моє життя у світі трендів».</p> <p>Створення інфографіки про цілі сталого розвитку.</p> <p>Дебати «Цілі сталого розвитку: базовий мінімум, чи розкішний максимум?»</p> <p>Метод кейсів «Українські бізнеси, які змогли».</p> <p>Групові мініпроекти «Наслідки екологічної кризи в моєму регіоні».</p> <p>Аналіз реальних прикладів ESG-компаній.</p> <p>Дебати «Чи може бізнес бути екологічним?»</p> <p>Груповий проєкт «Відповідальний бізнес у моєму місті».</p> <p>Робота в парах над інфографікою «Як бізнес впливає на довкілля».</p> <p>Аналітичне дослідження діяльності українських молодіжних ініціатив.</p> <p>Есе «Якби я заснував / заснувала кліматичну ініціативу, що б це було?»</p>

визначає ймовірну модель розвитку небезпечних ситуацій та їх наслідків природного, техногенного, соціального і воєнного характеру на основі встановлення причинно-наслідкових зв'язків

[12 СЗО 2.2.2-1]

обґрунтовує рішення щодо вибору стратегії поведінки для збереження власних безпеки, здоров'я та добробуту з урахуванням аналізу опрацьованої інформації та ймовірних моделей небезпечних ситуацій

[12 СЗО 2.3.1-1]

обирає безпечні моделі поведінки в разі виникнення небезпеки невизначеного характеру

[12 СЗО 2.4.1-2]

презентує стратегії безпечної поведінки в різних заходах, які ґрунтуються на знаннях, здобутих під час критичного сприймання інформації з різних джерел

[12 СЗО 2.4.1-3]

обґрунтовує альтернативи споживчого вибору, використовує можливості дізнатися про безпечність продуктів і виробництва для підтримки здорового способу життя

[12 СЗО 3.1.1-3]

аналізує власну поведінку та вміє оцінити наслідки в короткостроковій і тривалій перспективі для себе і для інших осіб

[12 СЗО 3.3.1-1]

<p>моделює поведінку, яка приносить користь і задоволення для здоров'я і життя, зважаючи на вплив зовнішніх факторів [12 СЗО 3.4.1-1]</p> <p>демонструє здатність навчатися спільно та автономно і самостійно організувати навчання [12 СЗО 4.1.1-2]</p> <p>досліджує вибір матеріальних і культурних цінностей і критично оцінює їх вплив на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.5.1-3]</p> <p>визначає різницю між соціальною, культурною і економічною цінністю [12 СЗО 4.6.1-2]</p>		
<p>Учень / учениця:</p> <p>аналізує вияви відповідальної і безвідповідальної поведінки в соціальному, родинному і природному середовищі з урахуванням суспільно-державних (національних) та особистих цінностей [12 СЗО 1.1.1-1]</p> <p>обґрунтовує оптимальні стратегії відповідальної поведінки щодо збереження здоров'я, формування і розвитку безпеки та добробуту [12 СЗО 1.1.2-1]</p> <p>обґрунтовує роль громадянської активності та оборонної свідомості для особистого та суспільного добробуту [12 СЗО 1.1.2-3]</p>	<p>Розділ 2. Екологічна свідомість і зелений вибір</p> <p>Що таке «зелене підприємництво» та приклади його реалізації. Ресайклінг — друге життя речей. Відповідальне споживання. Надмірне або бездумне споживання та його наслідки. Практики відповідального споживання в повсякденному житті. Щоденні рішення, що впливають на збереження ресурсів.</p> <p>Відновлювана енергетика, «розумні будинки» та інші енергозберігаючі технології.</p>	<p>Кейс-лабораторія «Бізнес, що дбає про планету» (аналіз «зелених бізнесів»).</p> <p>Творчі проекти «Upcycling Challenge».</p> <p>Дебати «Чи здатне рішення однієї людини змінити планету?»</p> <p>Медіааналіз «Реклама проти розуму» (як маркетинг впливає на наші споживчі звички).</p> <p>Аналітичне есе «Що означає бути відповідальним споживачем у ХХІ столітті».</p> <p>Дослідження власних споживчих звичок.</p> <p>Робота в парах «Порівняльний аналіз маркування товарів».</p> <p>Мозковий штурм «Як зробити шкільне життя екологічнішим».</p>

<p>обґрунтовує рішення щодо вибору стратегії поведінки для збереження власних безпеки, здоров'я та добробуту з урахуванням аналізу опрацьованої інформації та ймовірних моделей небезпечних ситуацій [12 СЗО 2.3.1-1]</p> <p>визначає алгоритм і моделює безпечну поведінку для запобігання виникненню небезпечних ситуацій різного характеру [12 СЗО 2.4.1-1]</p> <p>презентує стратегії безпечної поведінки в різних заходах, які ґрунтуються на знаннях, здобутих під час критичного сприймання інформації з різних джерел [12 СЗО 2.4.1-3]</p> <p>демонструє відповідальне ставлення до обрання рішень, які стосуються власного життя і здоров'я [12 СЗО 2.4.1-5]</p> <p>обґрунтовує альтернативи споживчого вибору, використовує можливості дізнатися про безпечність продуктів і виробництва для підтримки здорового способу життя [12 СЗО 3.1.1-3]</p> <p>аналізує власну поведінку та вміє оцінити наслідки в короткостроковій і тривалій перспективі для себе і для інших осіб [12 СЗО 3.3.1-1]</p> <p>моделює поведінку, яка приносить користь і задоволення для здоров'я і життя, зважаючи на вплив зовнішніх</p>		<p>Рольова гра «Світ надмірного споживання».</p> <p>Кейс «Швидка мода».</p> <p>Фінансовий план «Мої кроки до свідомого споживання».</p> <p>Індивідуальний проєкт «Мій зелений тиждень».</p>
--	--	---

<p>факторів [12 СЗО 3.4.1-1]</p> <p>розуміє і аналізує інформацію, записану (передану) в різний спосіб, виявляє приховану та очевидну інформацію [12 СЗО 4.2.1-3]</p> <p>уміє розпізнавати приховану рекламу як комерційного, так і соціального характеру [12 СЗО 4.2.1-4]</p> <p>аналізує прояви тиску та маніпуляцій і добирає способи протистояння таким проявам [12 СЗО 4.3.1-3]</p> <p>досліджує вибір матеріальних і культурних цінностей і критично оцінює їх вплив на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.5.1-3]</p> <p>визначає різницю між соціальною, культурною і економічною цінністю [12 СЗО 4.6.1-2]</p>		
<p>Учень / учениця:</p> <p>застосовує інформацію щодо роботи служб, які надають компетентну і фахову допомогу, та за потреби відповідально її застосовує [12 СЗО 1.1.1-2]</p> <p>аналізує та моделює втілення у власне життя оптимальних стратегій безпечної поведінки для збереження власного життя та здоров'я, а також життя і здоров'я інших осіб у різних життєвих ситуаціях [12 СЗО 1.1.2-2]</p>	<p>Розділ 3. Психологічна стійкість і життєві цінності</p> <p>Психологічна стійкість у часи невизначеності. Резистентність та резильєнтність, що це та як їх розвивати.</p> <p>Система особистих цінностей, як її побудувати та чому важливо мати. Створення власного портфоліо досягнень як основи для майбутньої кар'єри. Прийняття оптимальних економічних рішень.</p>	<p>Кейс-дискусія «Що робити, коли все пішло не за планом?»</p> <p>Практикум-тренінг «Мій психологічний імунітет» — вправи, техніки та методики для подолання стресу та швидкого психологічного відновлення.</p> <p>Створення дихотомічного ключа / чекліста «Мій життєвий компас».</p> <p>Індивідуальний проєкт «Створення власного портфоліо / мудборда» (формування бачення майбутньої професії).</p> <p>Бесіда «Як ми приймасмо рішення».</p>

<p>запобігає виникненню ситуацій неповаги до прав людини, приниження гідності себе та інших осіб [12 СЗО 1.2.1-1]</p> <p>уміє застосовувати стандартні моделі поведінки в ситуаціях порушення прав людини [12 СЗО 1.2.1-2]</p> <p>визначає та пояснює інтереси людей з іншими переконаннями з питань збереження здоров'я, безпеки та добробуту [12 СЗО 1.2.2-1]</p> <p>розпізнає та застосовує прийоми емоційної підтримки інших осіб у разі виникнення в них проблемних ситуацій (фізичних, психічних, соціальних) [12 СЗО 1.3.2-3]</p> <p>презентує обрану стратегію власного способу життя та обґрунтовує її з урахуванням отриманої інформації [12 СЗО 2.3.1-2]</p> <p>обирає безпечні моделі поведінки в разі виникнення небезпеки невизначеного характеру [12 СЗО 2.4.1-2]</p> <p>презентує стратегії безпечної поведінки в різних заходах, які ґрунтуються на знаннях, здобутих під час критичного сприймання інформації з різних джерел [12 СЗО 2.4.1-3]</p> <p>безпечно і конструктивно виявляє емоції, допомагає іншим під час стресових</p>		<p>Робота в групах «Кейс-аналіз».</p> <p>Інтерактивна гра «Економічний вибір».</p> <p>Проект «Моє економічне рішення».</p> <p>Створення інфографіки «Стіна рішень».</p> <p>Дебати «Раціональність чи інтуїція?»</p>
--	--	---

<p>ситуацій [12 СЗО 2.4.1-4]</p> <p>демонструє відповідальне ставлення до обрання рішень, які стосуються власного життя і здоров'я [12 СЗО 2.4.1-5]</p> <p>аналізує та обґрунтовує альтернативи власних дій і рішень для забезпечення здорового способу життя, ураховуючи користь для себе та інших осіб [12 СЗО 3.1.1-1]</p> <p>сприймає зміни свого організму і особливості стану здоров'я [12 СЗО 3.2.1-2]</p> <p>моделює алгоритми звернення за консультацією щодо власного розвитку і здоров'я до компетентних фахівців [12 СЗО 3.2.1-3]</p> <p>аналізує власну поведінку та вміє оцінити наслідки в короткостроковій і тривалій перспективі для себе і для інших осіб [12 СЗО 3.3.1-1]</p> <p>моделює поведінку, яка приносить користь і задоволення для здоров'я і життя, зважаючи на вплив зовнішніх факторів [12 СЗО 3.4.1-1]</p> <p>уміє робити вибір на користь власного здоров'я і безпеки [12 СЗО 3.4.1-2]</p> <p>демонструє здатність навчатися спільно та автономно і самостійно організувати</p>		
--	--	--

<p>навчання [12 СЗО 4.1.1-2]</p> <p>визначає довгострокові цілі, складає та корегує плани дій для досягнення успіху і добробуту в умовах невизначеності та непередбачуваності [12 СЗО 4.3.1-1]</p> <p>аналізує прояви тиску та маніпуляцій і добирає способи протистояння таким проявам [12 СЗО 4.3.1-3]</p> <p>уміє застосовувати ефективні стратегії керування емоціями, поведінкою та контролю власного емоційного стану [12 СЗО 4.4.1-2]</p> <p>здійснює раціональний вибір матеріальних і культурних цінностей на основі їх впливу на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.5.1-1]</p> <p>визначає різницю між соціальною, культурною і економічною цінністю [12 СЗО 4.6.1-2]</p>		
<p>Учень / учениця:</p> <p>аналізує вияви відповідальності і безвідповідальності поведінки в соціальному, родинному і природному середовищі з урахуванням суспільно-державних (національних) та особистих цінностей [12 СЗО 1.1.1-1]</p> <p>обґрунтовує оптимальні стратегії відповідальності поведінки щодо</p>	<p>Розділ 4. Фінансова та підприємницька культура сталого розвитку</p> <p>Уплив фінансових чинників на добробут суспільства. Підприємництво і сталий розвиток.</p> <p>Початок бізнесу та бізнес-планування. Точка беззбитковості та методи її розрахунку.</p>	<p>Дискусія «Гроші та добробут: як знайти баланс між досягаторством та щасливим життям?»</p> <p>Моделювання / симуляція «Управлінське рішення» (моделювання різних ситуацій, де потрібно прийняти управлінське рішення, урахуваючи сукупність обставин).</p> <p>Дебати «Чи можливий успіх без ризику?»</p>

<p>збереження здоров'я, формування і розвитку безпеки та добробуту [12 СЗО 1.1.2-1]</p> <p>аналізує та моделює втілення у власне життя оптимальних стратегій безпечної поведінки для збереження власного життя та здоров'я, а також життя і здоров'я інших осіб у різних життєвих ситуаціях [12 СЗО 1.1.2-2]</p> <p>зіставляє прогнозовані та непрогнозовані життєві ситуації [12 СЗО 2.1.1-1]</p> <p>визначає ймовірні ризики в умовах невизначеності [12 СЗО 2.1.1-2]</p> <p>визначає алгоритм і моделює безпечну поведінку для запобігання виникненню небезпечних ситуацій різного характеру [12 СЗО 2.4.1-1]</p> <p>обирає безпечні моделі поведінки в разі виникнення небезпеки невизначеного характеру [12 СЗО 2.4.1-2]</p> <p>презентує стратегії безпечної поведінки в різних заходах, які ґрунтуються на знаннях, здобутих під час критичного сприймання інформації з різних джерел [12 СЗО 2.4.1-3]</p> <p>визначає різницю між соціальною, культурною і економічною цінністю [12 СЗО 4.6.1-2]</p> <p>обґрунтовує фінансові рішення і моделює обачливу фінансову поведінку для</p>	<p>Бізнес-стратегія, особливості прийняття стратегічних рішень. Ризики бізнесу та управління ними. Деривативи, акредитиви, диверсифікація тощо. Трейдинг та інвестиції, особливості інвестицій у криптовалюту.</p>	<p>Проект «Мій стартап для сталого майбутнього».</p> <p>Ділова гра «Інвестор».</p> <p>Кейс «Точка беззбитковості».</p> <p>Групова робота «Як уникнути бізнес-ризиків».</p> <p>Робота в парах «Модель мого підприємства».</p>
--	--	--

<p>досягнення цілей у законний спосіб на основі аналізу та застосування економічних знань [12 СЗО 4.9.1-1]</p> <p>розуміє, як формується винагорода за працю [12 СЗО 4.9.1-3]</p>		
<p>Учень / учениця: аналізує вияви відповідальної і безвідповідальної поведінки в соціальному, родинному і природному середовищі з урахуванням суспільно-державних (національних) та особистих цінностей [12 СЗО 1.1.1-1]</p> <p>обґрунтовує важливість збереження українських суспільно-державних (національних) цінностей для забезпечення особистого та суспільного добробуту [12 СЗО 1.1.1-3]</p> <p>обґрунтовує оптимальні стратегії відповідальної поведінки щодо збереження здоров'я, формування і розвитку безпеки та добробуту [12 СЗО 1.1.2-1]</p> <p>обґрунтовує роль громадянської активності та оборонної свідомості для особистого та суспільного добробуту [12 СЗО 1.1.2-3]</p> <p>уміє застосовувати стандартні моделі поведінки в ситуаціях порушення прав людини [12 СЗО 1.2.1-2]</p>	<p>Розділ 5. Добробут громади і громадянська активність</p> <p>Спільні дії та зміни в громадах. Громадські ініціативи для забезпечення інклюзивної адаптованості в громадах.</p> <p>Спонсорство, меценатство, волонтерство — сутність та відмінності. Значення спонсорства та волонтерства для розвитку громадянського суспільства. Історичний розвиток меценатства та благодійності в Україні. Сучасний волонтерський рух в Україні. Проблеми та перспективи розвитку меценатства й волонтерського руху в Україні.</p>	<p>Мініквест «Зміни довкола мене» (виявити приклади реальних змін, що відбулися в громаді за останні кілька років та виявити їхні причини, передумови).</p> <p>Рольова гра / симуляція / панельна дискусія «Допомагати = дбати».</p> <p>Дослідження історичних прикладів меценатства.</p> <p>Рольова гра «Волонтерська команда».</p> <p>Групові проекти «Ідея для моєї громади / школи».</p> <p>Дискусія «Що мотивує допомагати?»</p>

<p>безпечно і конструктивно виявляє емоції, допомагає іншим під час стресових ситуацій [12 СЗО 2.4.1-4]</p> <p>моделює поведінку, яка приносить користь і задоволення для здоров'я і життя, зважаючи на вплив зовнішніх факторів [12 СЗО 3.4.1-1]</p> <p>визначає довгострокові цілі, складає та корегує плани дій для досягнення успіху і добробуту в умовах невизначеності та непередбачуваності [12 СЗО 4.3.1-1]</p> <p>знає сучасні стратегії і тактики комунікації для порозуміння в спілкуванні з метою досягнення позитивних результатів для безпеки та добробуту [12 СЗО 4.4.1-1]</p> <p>здійснює раціональний вибір з урахуванням фізіологічних, соціальних, моральних і духовних потреб [12 СЗО 4.5.1-2]</p> <p>досліджує вибір матеріальних і культурних цінностей і критично оцінює їх вплив на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.5.1-3]</p> <p>визначає різницю між соціальною, культурною і економічною цінністю [12 СЗО 4.6.1-2]</p> <p>пояснює власну ієрархію цінностей і потреб, усвідомлює значущість</p>		
--	--	--

<p>суспільних цінностей [12 СЗО 4.6.1-3]</p> <p>пояснює особистісну та суспільну цінність налагодження і підтримки стосунків, співпраці на принципах рівності, довіри та взаємоповаги [12 СЗО 4.7.1-1]</p> <p>демонструє готовність виконувати різні командні ролі і завдання, об'єктивно оцінює власні сильні сторони, вміння, здібності щодо результативності командної роботи, зважаючи на обставини [12 СЗО 4.7.1-3]</p> <p>визначає вплив різних форм дискримінації на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.8.1-1]</p> <p>оцінює наслідки недотримання етичних норм поведінки та їх вплив на людей, сім'ю, суспільство і середовище [12 СЗО 4.8.1-2]</p> <p>пояснює добродійну (волонтерську) діяльність як вияв соціальної відповідальності та суспільно-корисної діяльності [12 СЗО 4.10.1-1]</p> <p>розробляє добродійні проекти щодо здоров'я, безпеки та добробуту [12 СЗО 4.10.1-2]</p>		
<p>Учень / учениця:</p> <p>аналізує вияви відповідальної і безвідповідальної поведінки в соціальному, родинному і природному середовищі з урахуванням суспільно-</p>	<p>Розділ 6. Баланс і вибір життєвого шляху</p> <p>Рішення для власного добробуту, формування власної професійної</p>	<p>Створення власного алгоритму прийняття рішень (чекліст / дихотомічний ключ / пам'ятка тощо).</p> <p>Обговорення «Хто впливає на мої рішення?»</p>

<p>державних (національних) та особистих цінностей [12 СЗО 1.1.1-1]</p> <p>зіставляє прогнозовані та не прогнозовані життєві ситуації [12 СЗО 2.1.1-1]</p> <p>визначає ймовірні ризики в умовах невизначеності [12 СЗО 2.1.1-2]</p> <p>презентує обрану стратегію власного способу життя та обґрунтовує її з урахуванням отриманої інформації [12 СЗО 2.3.1-2]</p> <p>обирає безпечні моделі поведінки в разі виникнення небезпеки невизначеного характеру [12 СЗО 2.4.1-2]</p> <p>презентує стратегії безпечної поведінки в різних заходах, які ґрунтуються на знаннях, здобутих під час критичного сприймання інформації з різних джерел [12 СЗО 2.4.1-3]</p> <p>демонструє відповідальне ставлення до обрання рішень, які стосуються власного життя і здоров'я [12 СЗО 2.4.1-5]</p> <p>моделює алгоритми звернення за консультацією щодо власного розвитку і здоров'я до компетентних фахівців [12 СЗО 3.2.1-3]</p> <p>аналізує власну поведінку та вміє оцінити наслідки в короткостроковій і тривалій</p>	<p>траєкторії. Методи цілепокладання та рефлексії власного вибору.</p> <p>Довгострокова фінансова стратегія, інвестування у власний розвиток. Роль і місце інфляції у фінансовій стратегії. Що таке складні відсотки та як вони працюють. Пасивне та активне інвестування.</p>	<p>Індивідуальний проєкт «Моє майбутнє у сталому світі».</p> <p>Вправа «Карта життєвих цілей» (створення лепбуку / мудборду).</p> <p>Групова гра «Інвестиційний портфель».</p> <p>Робота в парах «План розвитку на 5 років».</p> <p>Рефлексивне есе «Як я бачу свій життєвий та професійний шлях».</p>
--	--	--

<p>перспективі для себе і для інших осіб [12 СЗО 3.3.1-1]</p> <p>оцінює важливий вплив відповідальної поведінки на власні безпеку, життя, здоров'я і добробут тепер і в майбутньому [12 СЗО 3.3.2-1]</p> <p>моделює поведінку, яка приносить користь і задоволення для здоров'я і життя, зважаючи на вплив зовнішніх факторів [12 СЗО 3.4.1-1]</p> <p>уміє робити вибір на користь власного здоров'я і безпеки [12 СЗО 3.4.1-2]</p> <p>аналізує та оцінює власне хобі щодо користі, задоволення з урахуванням сприяння безпеці, збереженню здоров'я, добробуту [12 СЗО 3.4.1-3]</p> <p>обґрунтовує необхідність вибору на користь навчання впродовж життя на основі життєвих прикладів та інформації з різних джерел [12 СЗО 4.1.1-1]</p> <p>демонструє здатність навчатися спільно та автономно і самостійно організувати навчання [12 СЗО 4.1.1-2]</p> <p>визначає пріоритети в різних сферах власної навчальної діяльності на основі самоаналізу і потреби в самореалізації [12 СЗО 4.1.2-1]</p>		
---	--	--

<p>обирає доцільні інструменти та методи навчання, різноманітні способи розвитку своїх здатностей, пріоритетів і потреб [12 СЗО 4.1.2-2]</p> <p>створює власну освітню траєкторію з урахуванням власних потреб і запитів суспільства [12 СЗО 4.1.2-3]</p> <p>визначає довгострокові цілі, складає та корегує плани дій для досягнення успіху і добробуту в умовах невизначеності та непередбачуваності [12 СЗО 4.3.1-1]</p> <p>розпізнає і реалізує нові можливості власного розвитку в законний спосіб на основі самостійного аналізу досвіду та отриманих уроків [12 СЗО 4.3.1-2]</p> <p>здійснює раціональний вибір з урахуванням фізіологічних, соціальних, моральних і духовних потреб [12 СЗО 4.5.1-2]</p> <p>досліджує вибір матеріальних і культурних цінностей і критично оцінює їх вплив на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.5.1-3]</p> <p>визначає цінності та потреби, пов'язані з різними сферами життя, саморозвитку і самореалізації для створення моделі власного майбутнього [12 СЗО 4.6.1-1]</p>		
---	--	--

<p>визначає різницю між соціальною, культурною і економічною цінністю [12 СЗО 4.6.1-2]</p> <p>пояснює власну ієрархію цінностей і потреб, усвідомлює значущість суспільних цінностей [12 СЗО 4.6.1-3]</p> <p>ставить чіткі цілі щодо власного майбутнього та вибудовує стратегії досягнення їх [12 СЗО 4.6.2-1]</p> <p>конструктивно сприймає зміни та ефективно адаптує свої плани і ресурси в умовах швидких змін як можливість нового рішення для задоволення своїх потреб [12 СЗО 4.6.2-2]</p> <p>уміє знаходити мотивацію та виявляє гнучкість щодо власної діяльності та досягнення цілей в умовах швидких змін і складнощів [12 СЗО 4.6.2-3]</p> <p>розрізняє форми особистої зайнятості [12 СЗО 4.9.1-2]</p> <p>оцінює власні можливості, здібності, знання, вміння, ресурси, потреби та обмеження [12 СЗО 4.11.1-1]</p>		
--	--	--

<p>аналізує пропозиції закладів освіти, критерії зарахування, аналізуючи різні джерела інформації [12 СЗО 4.11.1-2]</p> <p>планує різні варіанти освітньо-професійного шляху на основі балансу власних ресурсів і цінностей, інформації щодо ринку праці, аналізуючи наслідки власних рішень [12 СЗО 4.11.1-3]</p> <p>аналізує варіанти власних рішень без впливу упереджень щодо професій і гендерно-рольових моделей [12 СЗО 4.11.1-4]</p>		
--	--	--

ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА

Реалізація інтегрованого курсу «Навички сталого розвитку: людина і добробут» ґрунтується на компетентнісному, діяльнісному, інтегративному та особистісно орієнтованому підходах.

Освітній процес спрямований на формування практичних умінь і життєвих навичок через активну взаємодію, обговорення, дослідження, проектування, аналіз реальних ситуацій і саморефлексію.

Особлива увага приділяється зв'язку навчального змісту з особистим досвідом учнів / учениць, актуальними суспільними викликами, сталими цінностями, а також розвитку критичного мислення та ініціативності.

Під час організації освітнього процесу необхідно урахувати травмачутливість учнів / учениць, тобто звертати увагу на створення освітнього простору, де в небезпечних умовах усі почувалися би більш захищено та комфортно.

Курс реалізується з урахуванням принципів сталого розвитку, міждисциплінарних зв'язків і партнерства між закладом освіти, громадою та сім'єю.

Питання сталого розвитку сьогодні постають гостріше, ніж будь-коли, адже охоплюють взаємопов'язані сфери безпеки, здоров'я, соціального благополуччя та відповідального ставлення до довкілля. Програма забезпечує учням / ученицям цілісне розуміння цих процесів і формує практичні компетентності, що сприяють особистому добробуту та стійкості громади. Зміст курсу поєднує компоненти соціальної, громадянської, економічної, екологічної та здоров'язбережувальної освіти, містить риси навчальних предметів природничої, мистецької, інформатичної, громадянської та історичної й інших освітніх галузей. Це дозволяє вибудувати міжпредметні зв'язки та забезпечує інтегрований підхід до навчання з метою формування цілісного розуміння світу. Подання матеріалу через призму сталого розвитку підтримує здатність здобувачів освіти ухвалювати зважені рішення, діяти відповідально та адаптуватися до викликів сучасного світу.

Особливістю курсу є практична спрямованість змісту — акцент робиться на формуванні в учнів / учениць навичок ухвалення рішень, фінансової стійкості, екологічної відповідальності, емоційного інтелекту, безпечної поведінки та соціальної взаємодії.

Викладання курсу передбачає використання прикладів із повсякденного життя, локальних ситуацій, соціальних ініціатив, що робить зміст предмета максимально наближеним до реального життєвого контексту.

В освітньому процесі застосовуються інтерактивні, дослідницькі, тренінгові та проєктні технології, зокрема:

- метод кейсів (аналіз життєвих ситуацій і прийняття рішень);
- дебати, дискусії;

- рольові та ділові ігри, симуляції;
- створення мініпроектів, аналітичних есе, інфографік, лепбуків, мудбордів.

Активно використовується групова форма роботи.

Значна увага приділяється розвитку рефлексії, самостійності, емоційної компетентності й навичок ефективної комунікації.

Для реалізації мети й завдань Програми використовуються різноманітні ресурси та матеріали, що забезпечують інтерактивність, практичність і зв'язок навчання з реальним життям:

- онлайн-ресурси: освітні платформи (Іззі, Всеосвіта, На Урок, EdEra, Prometheus, LearningApps, Canva, Kahoot), сайти міжнародних організацій (ООН, UNICEF, UNDP, UNESCO, OECD), а також ресурси з тематики «Глобальні цілі сталого розвитку»;
- інтерактивні матеріали: цифрові карти, інфографіки, віртуальні тури, інтерактивні презентації, відео та подкасти, симуляції економічних процесів, онлайн-ігри з фінансової грамотності;
- дидактичні матеріали для групової роботи: картки для вправ і рольових ігор, кейси, фліпчарти, маркери, стікери, плакати для колективного мозкового штурму;
- мультимедійне обладнання: комп'ютер або планшет із доступом до інтернету, проєктор або інтерактивна дошка, навушники, колонки, вебкамера для онлайн-взаємодії;
- програмне забезпечення: офісні додатки (Google Workspace, Microsoft 365), інструменти для створення інтерактивного контенту (Genially, Padlet, Mentimeter, Jamboard, Miro);
- ресурси громади: місцеві ініціативи, волонтерські та молодіжні центри, екологічні організації, соціально відповідальні бізнеси, банківські установи, підприємці, благодійні фонди, які можуть залучатися для спільних освітніх або проєктних активностей;
- матеріально-технічна база закладу освіти: навчальні кабінети, бібліотека, простори для групової роботи, шкільне подвір'я для проведення екоакцій чи дослідницьких спостережень.

За можливості варто залучати місцеві ресурси громади, організовувати партнерські заходи, виїзні уроки, екскурсії до підприємств, екоцентрів, банків, волонтерських організацій, що допомагає учням побачити практичне втілення ідей сталого розвитку та фінансової грамотності в реальному житті.

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти — формувальне, поточне й підсумкове — здійснюється відповідно до очікуваних результатів навчання, визначених у Програмі.

Формувальне оцінювання спрямоване на підтримку індивідуальної освітньої траєкторії, відстеження прогресу учнів / учениць, своєчасне коригування навчального процесу відповідно до їх результатів і навчального

поступу. Формувальне оцінювання реалізується через рефлексійні нотатки, портфоліо, самооцінювання, взаємооцінювання, спостереження, усні обговорення. Таке оцінювання є гнучким та ненав'язливим: учитель використовує його для визначення подальших кроків у навчанні, адаптації завдань і методів, підтримки мотивації та розвитку навчальної автономії.

Поточне оцінювання передбачає виконання індивідуальних і групових завдань, участь у дискусіях, тестування, виконання практичних робіт, аналіз кейсів, підготовку мініпроектів, створення цифрових продуктів. Воно дає змогу визначити рівень засвоєння матеріалу впродовж вивчення теми, відстежити систематичність роботи здобувачів освіти та забезпечити оперативний зворотний зв'язок.

Підсумкове оцінювання проводиться наприкінці теми або кожного семестру та передбачає виконання проекту та його презентацію, створення аналітичного есе чи виконання комплексної підсумкової роботи. Завдання цієї роботи мають інтегрований характер та спрямовані на демонстрацію здатності застосовувати здобуті знання й уміння в нових або практично орієнтованих ситуаціях.

Для здійснення оцінювання можуть використовуватися картки, шкали, щоденники спостережень, рубрики, чеклісти тощо, а також цифрові інструменти, що підтримують прозорість і зручність фіксації результатів. За потреби педагог може комбінувати різні підходи й інструменти, забезпечуючи об'єктивність, доступність критеріїв та узгодженість оцінювання з очікуваними результатами навчання.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Державний стандарт профільної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 р. № 851. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.02.2026).
2. Концептуальні засади реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї) : Наказ Міністерства освіти і науки України від 10.10.2024 р. № 1451. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-kontseptualnykh-zasad-reformuvannia-profilnoi-serednoi-osvity-akademichni-litsej> (дата звернення: 04.02.2026).
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page#Text> (дата звернення: 04.02.2026).
4. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 р. № 463-IX (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 04.02.2026).
5. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 04.02.2026).
6. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 04.02.2026).
7. Розробляємо модельну навчальну / навчальну програму : Інструктивно-методичні рекомендації для авторів модельних навчальних / навчальних програм з навчальних предметів / інтегрованих курсів. / ДУ «Український інститут розвитку освіти», Державна служба якості освіти України. — К. : 2025. 16 с.
8. Типова освітня програма для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням : Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.05.2025 р. № 765. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/2025/06/25/top-dlya-10-12-kl-zzso-yaki-zabezp-zdob-prof-osvity-25-06-2025-1.pdf> (дата звернення: 04.02.2026).